Vlaams
Parlement

stuk **866** (2010-2011) – Nr. 1
ingediend op 5 januari 2011 (2010-2011)

Ontwerp van decreet

houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en de Republiek Togo, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Lomé op 6 juni 2009

verzendcode: BUI

INHOUD

Memorie van toelichting 3
Voorontwerp van decreet 13
Advies van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen 17
Advies van de Raad van State 23
Ontwerp van decreet 29
Bijlage: Tekst van de overeenkomst 33
– Nederlandse tekst 35
– Franse tekst 47

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. Algemene toelichting

1. Betekenis van de overeenkomst

De Vlaamse Regering staat positief ten opzichte van het sluiten van internationale investeringsovereenkomsten. Die zijn immers erg belangrijk voor Vlaamse investeerders in het buitenland. Een Vlaamse investeerder zal meer geneigd zijn te investeren in landen als het politieke risico gedekt wordt door de Nationale Delcrederedienst (NDD). Voor de NDD is het bestaan van een bilaterale overeenkomst voor de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen een belangrijke factor bij de beoordeling van een verzekeringsaanvraag voor een geplande Vlaamse investering in het buitenland. De NDD kan dan immers een eventuele actie tegen of regres op de overheid van het gastland in geval van schade ondernemen. Zij kan alle investeringsvormen verzekeren.

Hoewel buitenlandse investeringen doorgaans al beschermd worden door nationale wetgevingen, biedt een bilateraal verdrag bijkomende waarborgen wegens de voorrang van het internationale recht op het interne recht van een staat.

De bilaterale verdragen inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, die de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (BLEU) sluit, bevestigen onder meer het principe dat een onteigening of beperking van investeringen slechts mogelijk is in het partnerland als daartoe geldige redenen bestaan, en in geval van een passende, efficiënte vergoeding, dit wil zeggen een vergoeding die kan gerepatrieerd worden. Ook de risico's 'oorlog' en 'opstand' worden aangeraakt. De verdragen huldigen voorts de vrije transfer van de geïnvesteerde middelen en hun opbrengsten.

Tot slot is in de verdragen een arbitrageregeling opgenomen voor geschillen die tussen een Vlaamse investeerder en de lokale overheid zouden kunnen rijzen over de toepassing van de beginselen van het investeringsverdrag. In dit verband wordt verwezen naar de arbitrage van het ICSID (International Centre for Settlement of Investment Disputes – Internationaal Centrum voor Beslechting van Investeringsgeschillen) of naar de regels van de UNCITRAL (United Nations Commission of International Trade Law – Commissie van de Verenigde Naties voor Internationaal Handelsrecht). Ook werd een verwijzing naar de arbitrage van de particuliere geschillenbeslechtingorganen van de internationale Kamer van Koophandel in Parijs opgenomen in de investeringsovereenkomst.

Deze investeringsverdragen zijn in principe vooral zinvol in landen met een hoge politieke instabiliteit of risico.

De Vlaamse Regering hecht bijzonder belang aan een zo breed mogelijke toepassing van fundamentele arbeids- en milieunormen in de wereld, en ijvert voor de opname van een verwijzing naar die normen in alle BLEU-investeringsovereenkomsten.

Door de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon is de Europese Unie (EU) exclusief bevoegd voor het sluiten van investeringsovereenkomsten. De Europese Commissie, die het Gemeenschappelijk Handelsbeleid van de EU uitvoert en dus dergelijke investeringsovereenkomsten zal onderhandelen, deed op 7 juli 2010 een voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van overgangsregelingen voor bilaterale investeringsovereenkomsten tussen lidstaten en derde landen[1]. Aangezien het Verdrag van Lissabon niet voorziet in een expliciete overgangsregeling die de status van

[1] COM(2010)344 definitief.

de door de lidstaten gesloten overeenkomsten verduidelijkt, wordt met dit voorstel het voortbestaan van alle thans van kracht zijnde investeringsovereenkomsten tussen lidstaten en derde landen toegestaan. Hierdoor garandeert het voorstel uitdrukkelijk de rechtszekerheid met betrekking tot de voorwaarden waaronder investeerders werken. Deze benadering biedt de mogelijkheid geleidelijk een EU-investeringsbeleid te formuleren en uit te werken. De Commissie gaat tegen uiterlijk vijf jaar na de inwerkingtreding van de verordening alle bestaande bilaterale overeenkomsten toetsen op enkele voorgestelde criteria. Indien zij tot het besluit komt dat een overeenkomst niet conform is, kan zij de machtiging tot het voortbestaan van de overeenkomst intrekken en de lidstaat de opdracht geven om de overeenkomst te wijzigen of op te zeggen.

Het voorstel stelt tevens een kader en voorwaarden vast om lidstaten te machtigen onderhandelingen met derde landen aan te knopen met het oog op de wijziging van bestaande bilaterale investeringsovereenkomsten. Binnen dit kader kunnen lidstaten ook onder bepaalde voorwaarden gemachtigd worden tot het voeren van onderhandelingen over en het sluiten van nieuwe bilaterale investeringsovereenkomsten. De in het voorstel opgenomen procedure moet beschouwd worden als een uitzonderlijke overgangsmaatregel.

De Raad Buitenlandse Zaken benadrukte op 10 september 2010 dat er zo spoedig mogelijk een alomvattend en efficiënt kader moet komen voor investeringsovereenkomsten op EU-vlak. De Raad en het Europees Parlement bespreken en amenderen het voorstel van verordening, en zullen deze via de gewone wetgevingsprocedure aannemen.

De overeenkomst vormt een gemengd verdrag

Dergelijke internationale overeenkomsten ten gunste van de bevordering en de bescherming van investeringen in het buitenland zijn verdragen in de zin van het volkenrecht of het internationale publiek recht. Het zijn juridisch bindende en afdwingbare akten, onderschreven door volkenrechtelijke rechtspersonen, in casu drie onafhankelijke en soevereine staten en drie deelstaten met een grondwettelijk toegekende bevoegdheid om verdragen te sluiten. Die akten vormen de rechtsgrond voor rechten en verplichtingen in hoofde van die zes overheden en rechtstreeks in hoofde van investeerders op elkaars grondgebied. In overeenstemming met artikel 167, §3, van de Grondwet, sluiten de daartoe bevoegde regeringen alle verdragen en leggen ze ter instemming voor aan hun parlementen, vooraleer zij uitwerking kunnen hebben.

De Werkgroep Gemengde Verdragen (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB), legde op 4 mei 1994 het zogenaamde 'gemengde' karakter van de investeringsovereenkomsten vast. De ICBB heeft die beslissing op 4 april 1995 bekrachtigd. Zowel de gewesten als de federale overheid worden namelijk in principe bevoegd geacht. Men noemt de overeenkomsten 'gemengde' verdragen wegens de gezamenlijke bevoegdheidsuitoefening op het federale en het gefedereerde niveau.

De gewesten zijn bevoegd voor het economische beleid, alsook voor het afzet- en uitvoerbeleid, overeenkomstig artikel 6, §1, VI, eerste lid, 1° en 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHI), zoals gewijzigd. De federale overheid blijft bevoegd voor de verzekering van invoer-, uitvoer- en investeringsrisico's (artikel 6, §1, VI, eerste lid, 3°, BWHI), het handelsrecht, het vennootschapsrecht en de regelgeving voor de vestiging van bedrijven met uitzondering van die in de toeristische sector (artikel 6, §1, VI, vijfde lid, 5° en 6°, BWHI).

Daarom bepaalt het eerste artikel van het ontwerp van decreet dat het een gewestaangelegenheid betreft.

Het tweede en laatste artikel van het ontwerp van decreet houdt in dat het Vlaams Parlement zijn goedkeuring verleent aan de voorliggende overeenkomst, zodat zij in wer-

king kan treden na de instemming van al de betrokken parlementen en na de ratificatie door de federale overheid en door het partnerland.

2. Schets van het partnerland[2]

2.1. Ligging en politieke gegevens

Togo is met 56.785 km² en ongeveer 6 miljoen inwoners één van de kleinste landen van Afrika. Het ligt in West-Afrika en heeft gemeenschappelijke grenzen met Ghana, Burkina Faso en Benin. Het land werd een onafhankelijke republiek op 27 april 1960.

De jongste 15 jaar had Togo te kampen met een achteruitgang op economisch, financieel en sociaal gebied, groeiende armoede, de terugtrekking van internationale donoren als een gevolg van het weinig democratische gehalte van het regime, en een verslechtering van het leefmilieu en de natuurlijke hulpbronnen. Na de dood van president Gnassingbé Eyadéma en het aantreden in 2005 van diens zoon Faure, is die trend omgebogen, en is de politieke toestand verbeterd. De regering nam 22 verbintenissen aan inzake de versterking van de democratie, de mensenrechten en de fundamentele rechten, in samenhang met de principes van goed bestuur. In het kader van die verbintenissen lanceerde de president een intertogolese dialoog die in augustus 2006 uitmondde in de ondertekening van een globaal politiek akkoord tussen de regering, de politieke partijen en het maatschappelijke middenveld. Een regering van nationale eenheid kreeg als voornaamste taak wetgevende verkiezingen te organiseren.

Die parlementsverkiezingen die op 4 oktober 2007 plaatsvonden, hadden voor het eerst niet af te rekenen met een boycot. Zij leverden een overwinning op voor het Rassemblement du Peuple Togolais (RPT) van de president. Internationale waarnemers toonden zich tevreden over het verloop van die verkiezingen. De presidentsverkiezingen die in maart 2010 plaatsvonden, vormden een ernstige test voor de jonge democratie. Volgens internationale waarnemers verliepen ook die verkiezingen in goede omstandigheden. Wel kwam de oppositie na het bekendmaken van de resultaten op straat om te protesteren tegen de herverkiezing van de president.

De overheidsinstellingen en de politieke partijen zijn nog zwak, onervaren en gevoelig voor corruptie. Op de Transparency International Corruption Perceptions Index 2009 haalde Togo met 2.4 op 10 een 134ste plaats.

Onder meer Freedom House wijst er in zijn rapport 2010 op dat de politieke toestand vreedzamer is dan de voorbije jaren. Togo kreeg een betere score voor het naleven van de burgerrechten dankzij het installeren van een waarheids- en herstelcommissie die mensenrechtenschendingen moet onderzoeken, en dankzij de afname van gewelddaden. Op 23 juni 2009 schafte Togo de doodstraf af. De straf werd nog uitgesproken in 2003, maar de laatste executie dateert van 1978.

2.2. De economische situatie

De economie lijdt nog steeds onder de gevolgen van een jarenlange stagnatie. Alle sectoren waren het slachtoffer van het wegvloeien van kapitaal. Sinds 2004 kent het bruto binnenlands product (bbp) opnieuw een stijging, maar overstromingen in juli 2008 en de internationale crisis zorgden voor een nieuwe daling. Door een stijging van de prijzen van energie en voedingsmiddelen bedroeg de inflatie in 2008 8,7%.

[2] Voor het opstellen van dit overzicht werden verschillende bronnen geraadpleegd: publicaties van het Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen, het federale Planbureau en UNCTAD.

Togo behoort tot de minst ontwikkelde landen. Op de Human Development Index 2010 bekleedt het de 139ste plaats. Een zwakke administratie als gevolg van jarenlange begrotingstekorten, heeft een weerslag op de verslechterende sociale indicatoren. Een groot deel van de inwoners leeft onder de armoedegrens.

Driekwart van de bevolking is actief in de landbouw, maar de landbouwbedrijven zijn klein en hun productiviteit is laag. De secundaire sector wordt gedomineerd door extractieve industrieën (fosfaten en cementklinker) en de agroalimentaire nijverheid. Togo beschikt over de vierde grootste fosfaatvoorraad ter wereld, maar door een slecht beheer was de productie, die in 1997 nog 3,4 miljoen ton bedroeg, in 2007 teruggevallen tot 750.000 ton. De regering keurde een ontwikkelingsstrategie voor de sector goed die de productie moet optrekken tot 10 miljoen ton per jaar. De productie van katoen, koffie en cacao is eveneens sterk verminderd, maar ook in deze sectoren tracht men het tij te keren. De cementfabrieken Cimenterie du Togo (CIMTOGO) en West African Cement (WACEM), de brouwerij Brasserie du Bénin (BB), de melkfabriek FAN-MILK, de Nouvelle Industrie des Oléagineux du Togo (NIOTO) en andere bedrijven zijn dan wel succesrijk. Hun producten vinden de weg naar binnenlandse en regionale markten. Lomé is een belangrijk commercieel centrum en zijn haven is de toegangspoort tot Burkina Faso, Mali en Niger en een knooppunt van handel en industrie. De autonome haven van Lomé is de enige diepzeehaven aan de West-Afrikaanse kust waar schepen van de derde generatie kunnen aanmeren.

Op 11 november 2010 kondigde Togo een diaspora-programma aan waarmee het Togolezen die in het buitenland verblijven, wil terughalen. Het betreft zowel mensen die het overheidsapparaat moeten versterken als ondernemers. Dit initiatief bestaat uit drie luiken: het verwerven van kennis, het verbeteren van het zakenklimaat en het bevorderen van lokale ontwikkelingsinitiatieven en beroepsopleiding.

2.3. Het investeringsklimaat in Togo

Togo tracht buitenlandse investeerders een gunstig investeringsklimaat te bieden omdat het die investeringen nodig heeft om zijn ontwikkelingsprogramma's te financieren. Toch blijven de investeringen bescheiden.

De lokale investeringscode die voortvloeide uit de wet 89/22 van 31 oktober 1989 is een juridische, fiscale en financiële akte waarin de staat zich verbindt om voor een onbepaalde termijn af te zien van zijn prerogatieven teneinde investeerders de kans te geven zich te vestigen in Togo en in de best mogelijke omstandigheden hun activiteiten te ontplooien. Momenteel is de code geschorst met het oog op een verbetering en een aanpassing aan de reglementen van de Organisatie voor de Harmonisering van het Zakenrecht in Afrika (Organisation pour l'Harmonisation en Afrique du Droit des Affaires - OHADA).

De wet 89/14 van 18 september 1989 inzake het statuut van de vrijhandelszone voor de verwerking vóór export, voorziet in een aanpassing van het belastingstelsel voor bedrijven. Met de wet 87/024 van 22 december 1987 bekrachtigde Togo het verdrag tot oprichting van het Multilaterale Agentschap voor Investeringsgaranties (Multilateral Investment Guarantee Agency, MIGA) dat op 11 december 1984 in Washington ondertekend werd. Het doel van dat onder de auspiciën van de Wereldbank opgerichte MIGA, is verzekeringen aan te bieden voor niet-commerciële risico's zoals onteigeningen, oorlogen, sociale onrust, en technische ondersteuning te geven om investeringen te stimuleren.

De Chambre de Commerce et d'Industrie du Togo (CCIT) en de Société d'Administration de la Zone Franche (SAZOF) zijn belast met de bevordering van de investeringen.

In juni 2010 deed de Togolese premier een oproep tot buitenlandse investeerders. Hij wees op het succes van de vrijhandelszone die thans verantwoordelijk is voor twee derden van

de tewerkstelling in de formele industriële sector. Togo bereidt zich voor op nieuwe uitdagingen door een verbetering van het zakenklimaat en de herziening van de investeringscode en de wet inzake het statuut van de vrijhandelszone.

Sectoren met een goed investeringsklimaat zijn de landbouwsector (vooral katoen, koffie, cacao), de mijnbouw (vooral fosfaat, kalksteen, ijzer), het transportwezen en de dienstensector.

De belangrijkste investeringen worden gedaan door bedrijven uit Frankrijk, Canada en Brazilië. Het aandeel van buitenlandse directe investeringen in het bruto binnenlands product (bbp) is tussen 2000 en 2008 lichtjes gestegen. Ingevolge de verbetering van het zakenklimaat en de projecten voor de bouw van elektriciteitscentrales wordt de komende jaren een stijging van de investeringen verwacht.

De NDD verzekert investeringen tegen oorlogsrisico en het risico van onteigening en overheidsmaatregelen (beide risico's krijgen een score van 4 op een schaal van 1 tot 7), maar staat weigerachtig tegenover de verzekering van het transferrisico dat verbonden is aan de uitkering van dividenden of de repatriëring van het kapitaal (de hoogste score). Elke aanvraag wordt van geval tot geval beslist op grond van een gedetailleerde analyse.

Togo sloot in de jaren zestig van de vorige eeuw bilaterale investeringsovereenkomsten met Duitsland en Zwitserland. Een overeenkomst met Tunesië die in 1987 ondertekend werd, was per 1 juni 2009 nog niet in werking getreden.

2.4. Buitenlandse handel

Tussen 1983 en 1998 heeft Togo zijn handel geliberaliseerd. In- en uitvoerbeperkingen en exporttaksen werden afgeschaft en het staatsmonopolie werd opgeheven. De Togolese handelsbalans is deficitair. In tegenstelling tot de andere lidstaten van de West-Afrikaanse Economische en Monetaire Unie (UEMOA) is de Togolese uitvoer vrij gediversifieerd. De voornaamste exportproducten zijn fosfaten, cement, katoen, koffie en cacao. De invoer bestaat vooral uit petroleumproducten, voedingsmiddelen en afgewerkte producten.

De NDD geeft een verschillende quotering voor het politieke risico van exporttransacties, gaande van 4 (op een schaal van 1 tot 7) voor kortlopend krediet, over 5 voor speciale transacties tot 7 voor middellang en langlopend krediet. Het commerciële risico wordt hoog ingeschat (C op een schaal van A tot C). Voor exporttransacties met middellang en langlopend krediet moeten alle projecten een hoge economische rendabiliteit in brede zin inhouden, prioritair zijn voor de ontwikkeling van het land en van groot belang zijn voor de Belgische economie.

2.5. De relatie tussen Vlaanderen/België en Togo

Uit cijfers van het Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen blijkt dat de Vlaamse uitvoer naar Togo tussen 2002 en 2009 schommelde tussen 20 en 35 miljoen euro. In 2009 stond Togo op de 110de plaats op de lijst van Vlaamse exportbestemmingen met een totaal van 29,6 miljoen euro. In tegenstelling tot de uitvoer is de invoer vanuit Togo de laatste jaren gestegen. In 2009 bedroeg de invoer vanuit Togo 51 miljoen euro, waarmee Togo de 88e plaats bekleedt op de lijst van Vlaamse leveranciers.

West-Afrika vormt een belangrijk actiedomein voor de Belgische ontwikkelingssamenwerking. De relaties met die regio zijn overigens stevig en hecht. België heeft geen ambassade in Togo.

Lomé is één van de vier bestemmingen in West-Afrika die Brussels Airlines aanvliegt sinds juli 2010.

2.6. Internationale verbintenissen van Togo

Togo voert een actief buitenlands beleid en het is lid van verschillende internationale en regionale organisaties. Het heeft sterke historische en culturele banden met West-Europa en dan vooral met Frankrijk en Duitsland, de vroegere koloniale machten. Als klein en economisch zwak land streeft het naar goede betrekkingen met zijn buurlanden en met (potentiële) donorlanden. In september 2008 vond in Brussel de conferentie van de partners voor de ontwikkeling van Togo plaats, waarop de donorlanden een bedrag van 900 miljoen euro over een periode van drie jaar toekenden.

In november 2004 besliste de EU haar betrekkingen met Togo gedeeltelijk te normaliseren. Na de parlementsverkiezingen van 14 oktober 2007 heeft de Europese Commissie de economische samenwerking met Togo hervat. In het kader van het Europese Ontwikkelingsfonds (EOF) 2008-2013 is 123 miljoen euro voorzien voor Togo. De steun is gericht op:
– goed bestuur en ondersteuning van de economische en institutionele hervormingen, met inbegrip van een versterking van de rechtsstaat en de democratie;
– economisch herstel door een betere infrastructuur.

Togo maakt deel uit van de West-Afrikaanse landengroep die met de EU onderhandelt over een Economisch Partnerschapsakkoord (EPA). In deze groep hebben tot nu toe enkel Ghana en Ivoorkust een interim-EPA respectievelijk geparafeerd en ondertekend. Togo geniet momenteel door zijn status van minst ontwikkeld land (MOL) van het meest gunstige preferentieregime van de EU, namelijk Everything But Arms (EBA).

II. Specifieke toelichting bij de overeenkomst met Togo

1. Ontstaan van de overeenkomst

De voorbije dertig jaar sloot de BLEU verschillende overeenkomsten inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen met landen die geen lid zijn van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).

In januari 2001 nam de Conferentie van de Verenigde Naties voor Handel en Ontwikkeling (United Nations Conference on Trade and Development - UNCTAD) het initiatief om investeringsovereenkomsten tussen de minst ontwikkelde landen (MOL) onderling of tussen MOL en geïndustrialiseerde landen te vergemakkelijken door de onderhandelingen te groeperen en te laten plaatsvinden in de UNCTAD-zetel in Genève.

Van 12 tot 14 november 2002 voerde de BLEU onderhandelingen met Guinee, Senegal, Togo en Tsjaad. De gesprekken met Guinee, Togo en Tsjaad werden succesvol afgerond met de parafering van de respectieve ontwerpteksten. De ontwerptekst met Togo werd op 13 november 2002 geparafeerd. De BLEU-onderhandelaars bereikten echter geen akkoord met Senegal omdat dat land weigerde de milieu- en arbeidsclausules op te nemen in de verdragstekst.

Na een Togolese vraag tot amendering van de geparafeerde tekst, kon een geplande ondertekening in 2005 niet plaatsvinden. In 2009 stemde Togo toch in met de oorspronkelijk overeengekomen verdragstekst. De ondertekening vond plaats in Lomé op 6 juni 2009, maar door een materiële vergissing diende de ondertekening van de verschillende taalversies via een uitwisseling van brieven rechtgezet te worden.

De overeenkomst is opgemaakt in het Nederlands en het Frans. De Franse versie is doorslaggevend bij een geschil over de interpretatie van de overeenkomst.

2. Inhoud van de overeenkomst

De BLEU-typetekst

De leden van de BLEU keurden een tekst goed die zij aan hun gesprekspartners voorstellen als basis van de onderhandelingen. Op 29 juni 1994 heeft de Vlaamse Regering die typetekst aanvaard. Sinds 2002 zijn milieu- en sociale clausules opgenomen in de typetekst.

Die zogenaamde BLEU-typetekst bepaalt principieel dat elke overeenkomstsluitende partij eender welke soort van investeringen door een natuurlijke persoon of een rechtspersoon met de nationaliteit van de andere partij op zijn grondgebied toelaat. Dit is de basis voor de bevordering van de investeringen.

De gedane investeringen genieten te allen tijde op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende partij een eerlijke en rechtvaardige behandeling en een volledige bescherming en zekerheid. Artikel 3 bevat een bepaling van niet-discriminatie terwijl artikel 4 stelt dat de investeerders de behandeling genieten van meest begunstigde natie. Die behandeling sluit wel de voorrechten van de investeerders van een derde staat uit, die verbonden zijn aan de deelneming aan een vrijhandelszone, een douane-unie, een gemeenschappelijke markt of een andere vorm van regionale economische organisatie.

Artikel 5 stelt dat de overeenkomstsluitende partijen dienen te streven naar een wetgeving die een hoge graad van milieubescherming biedt en dat zij die wetgeving stelselmatig moeten verbeteren.

Artikel 6 bepaalt dat de overeenkomstsluitende partijen dienen te streven naar een wetgeving die arbeidsnormen vastlegt in overeenstemming met de internationaal erkende rechten van werknemers en naar een verbetering van die normen.

Artikel 7 verbiedt elke maatregel van onteigening of nationalisatie, tenzij voor het openbare nut, de veiligheid of het nationale belang van de overeenkomstsluitende partij en dan op voorwaarde dat de maatregel wettelijk en non-discriminatoir is, en begeleid wordt door een gepaste en reële schadevergoeding. Dezelfde principes gelden voor schade als gevolg van oorlog en geweld.

Artikel 8 regelt de overmakingen van alle betalingen betreffende investeringen en lonen, waarbij de vrije transfer als principe geldt. Dit artikel uit de typetekst is onverenigbaar met het Europees recht en zal dus moeten aangepast worden. De modaliteiten hiervoor moeten nog door de BLEU vastgelegd worden.

Artikel 9 voorziet een subrogatie van een partij of een openbare instelling in de rechten en de vorderingen van haar eigen investeerders, indien die partij of instelling schadevergoeding uitbetaald heeft aan die investeerders op grond van een garantie voor een investering. De andere betrokken partij kan dan aan de subrogerende verzekeraar de wettelijke of de contractuele verplichtingen van de investeerder opleggen.

Artikel 10 stelt dat wanneer een vraagstuk betreffende investeringen geregeld wordt bij de overeenkomst en bij de nationale wetgeving van de ene overeenkomstsluitende partij, dan wel bij internationale overeenkomsten, de investeerders van de andere partij aanspraak maken op de bepalingen die voor hen het meest gunstig zijn.

In artikel 11 worden de bijzondere overeenkomsten bevestigd die vroeger tussen een partij en een investeerder van een andere partij gesloten werden. De bepalingen ervan vullen de algemene draagwijdte van deze typeovereenkomst aan. Met bijzondere overeenkomsten worden verbintenissen bedoeld die betrekking hebben op concrete investeringsprojecten.

De artikelen 12 en 13 regelen respectievelijk de procedure voor geschillen over investeringen tussen een investeerder van een partij en een andere partij en die tussen partijen betreffende de interpretatie en de toepassing van deze overeenkomst.

Artikel 14 stelt de investeringen die aan de overeenkomst voorafgingen, gelijk met de investeringen na de inwerkingtreding ervan. De vroegere investeringen worden dus eveneens beschermd.

Artikel 15 bepaalt de inwerkingtreding en de duur van de overeenkomst. De typeovereenkomst treedt in werking een maand na de datum van de uitwisseling van de akten van bekrachtiging. Zij blijft van kracht gedurende een termijn van tien jaar, die zonder voorafgaande opzegging telkens stilzwijgend verlengd wordt met dezelfde termijn.

Vergelijking van de tekst van de overeenkomst met de BLEU-typetekst

De BLEU-typetekst werd bijna volledig aanvaard door de partner. Er zijn slechts enkele vormelijke aanpassingen aangebracht.

In de preambule is een extra paragraaf opgenomen waarin staat dat de partijen de noodzaak erkennen van de bescherming van investeringen en van het stimuleren van de stroom van investeringen en zakelijke privé-initiatieven om hun economische welvaart te bevorderen.

In artikel 2 is een paragraaf 3 toegevoegd over de uitwisseling van informatie over de investeringsmogelijkheden.

In artikel 4.3 is sprake van een bestaande of toekomstige regionale economische organisatie.

In artikel 12.3 is ook het Gemeenschappelijk Hof van Justitie en Arbitrage opgericht bij het verdrag voor de harmonisering van het zakenrecht in Afrika (OHADA) als arbitrageorgaan opgenomen.

Artikel 15 stelt dat de overeenkomst telkens stilzwijgend verlengd wordt voor een periode van 10 jaar, tenzij een partij haar opzegt ten minste twaalf maanden voor het verstrijken van de geldigheidstermijn.

3. Advies van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (SARiV)

De Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (SARiV) bracht op 15 september 2010 een gezamenlijk advies uit over de investeringsovereenkomsten tussen de BLEU en respectievelijk Montenegro, Kosovo en Togo (advies 2010/12). De SARiV geeft aan dat hij in vorige adviezen reeds dieper inging op de achtergrond en de problematiek van de BLEU-investeringsovereenkomsten.

De SARiV stelt vast dat de Vlaamse Regering er in haar besluit over het ontwerp van een Vlaamse strategie inzake duurzame ontwikkeling opnieuw voor koos om in het kader van het Gemeenschappelijk Handels- en Investeringsbeleid van de EU te ijveren voor een systematische opneming van de arbeids- en milieuclausules. De SARiV herhaalt zijn vraag aan de Vlaamse Regering om de BLEU-typetekst in overeenstemming te brengen met de Europese regelgeving. De Vlaamse Regering is er zich van bewust dat de overdracht van de bevoegdheid voor het sluiten van investeringsovereenkomsten van de lidstaten naar de Europese Unie gevolgen heeft voor onze investeringsovereenkomsten. Een analyse, en een eventuele amendering van de BLEU-typetekst dringt zich dan ook op. De diverse studies die rond dit thema uitgevoerd zijn, kunnen ondersteuning bieden aan dit proces. De modaliteiten van deze oefening zullen samen met de BLEU-partners bepaald worden.

De SARiV vindt het ook belangrijk dat Vlaanderen zich inschakelt in de internationale economie. De BLEU-investeringsovereenkomsten kunnen een rol spelen in het aanhalen van de economische banden met de betrokken landen.

De SARiV wijst erop dat de Europese Commissie op 7 juli 2010 een voorstel deed over de geldigheid van bestaande bilaterale investeringsovereenkomsten en een overgangsperiode voor lopende procedures. Het ontwerp van memorie van toelichting werd aangepast.

Wat Togo betreft vindt de SARiV het positief dat de BLEU de kans gegrepen heeft om de onderhandelingen te laten plaatsvinden met steun van de UNCTAD, maar hij betreurt dat de ondertekening pas ettelijke jaren later plaatsvond. In de databank NADIA vindt de SARiV geen spoor van de overeenkomsten met Guinee en Tsjaad, waarover tezelfdertijd onderhandeld werd. Uit de brief van de federale minister van Buitenlandse Zaken blijkt dat het Waalse Gewest pas op 7 januari 2005 machtiging tot ondertekening verleende. Zoals boven reeds vermeld kon een geplande ondertekening in 2005 niet plaatsvinden omwille van een Togolese vraag tot amendering van de tekst. Pas in 2009 stemde Togo uiteindelijk toch in met de in 2002 geparafeerde tekst. De overeenkomsten met Guinee en Tsjaad werden nog niet ondertekend. Die overeenkomsten zijn niet te vinden in de databank NADIA omdat die databank enkel ondertekende of aangenomen verdragen en akkoorden bevat.

4. Advies van de Raad van State

De Raad van State suggereert in zijn advies van 21 oktober 2010 (referte 48.788/1) om ook de Franse tekst van de overeenkomst voor te leggen aan het Vlaams Parlement. Hoewel dit juridisch niet noodzakelijk is, legt de Vlaamse Regering steeds de taalversie voor die de partijen zullen hanteren in geval van geschillen over de interpretatie en de toepassing van de overeenkomst.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid,

Kris PEETERS

VOORONTWERP VAN DECREET

Vlaamse Regering

VOORONTWERP
Ontwerp van decreet houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en de Republiek Togo, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Lomé op 6 juni 2009

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en de Republiek Togo, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Lomé op 6 juni 2009, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid,

Kris PEETERS

ADVIES VAN DE STRATEGISCHE ADVIESRAAD INTERNATIONAAL VLAANDEREN

STRATEGISCHE ADVIESRAAD INTERNATIONAAL VLAANDEREN

Boudewijnlaan 30 bus 81, 1000 Brussel
T: +32 2 553 01 81
F: + 32 2 553 50 76
sariv@iv.vlaanderen.be
http://www.sariv.be

Aan de heer Kris Peeters
Minister-president van de Vlaamse Regering
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid
Martelaarsplein 19
1000 Brussel

uw bericht van	uw kenmerk	ons kenmerk	bijlagen
8 juli 2010	KP/RS/LDb	Advies 2010/12	
vragen naar / e-mail	**telefoonnummer**	**datum**	
roos.vandecruys@iv.vlaanderen.be	02 553 50 32	15 september 2010	

Betreft: Briefadvies over de BLEU-investeringsakkoorden met Montenegro, Togo en Kosovo

Mijnheer de minister,

Tijdens haar vergadering van 2 juli 2010 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan de voorontwerpen van decreet houdende instemming met de overeenkomsten inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen tussen enerzijds de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (hierna: "BLEU") en anderzijds Montenegro, ondertekend op 16 februari 2010, Kosovo, ondertekend op 9 maart 2010, en Togo, ondertekend op 6 juni 2009. Zij vroeg de minister-president, tevens bevoegd voor economie, buitenlands beleid, landbouw en plattelandsbeleid, hierover het advies in te winnen van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (hierna: "de Raad"). Na bespreking op zijn vergadering van 10 september 2010 keurde de Raad onderhavig advies goed.

Gezien de gelijkaardige problematiek die aan de hogergenoemde overeenkomsten ten grondslag ligt, opteert de Raad ervoor om één advies te wijden aan de drie overeenkomsten. Bovendien ging hij in voorgaande adviezen, nl. Advies 2009/17 over de BLEU-investeringsakkoorden met Colombia, Oman en Qatar en Advies 2010/7 over de BLEU-investeringsakkoorden met Barbados, Panama en Tadzjikistan, reeds dieper in op de achtergrond en problematiek van de BLEU-akkoorden.[1]

De Raad stelt vast dat de Vlaamse Regering, naast haar voornemen uit het Regeerakkoord, in haar besluit over de ontwerp Vlaamse strategie duurzame ontwikkeling (VR 2010 2307 DOC 0743Bis) opnieuw ervoor koos om "in het kader van het Gemeenschappelijk Handels- en Investeringsbeleid van de EU ervoor te ijveren dat specifieke arbeids -en milieuclausules systematisch worden opgenomen in de onderhandelingen met derde landen. Dat geldt tevens voor de onderhandelingen voor het afsluiten van internationale handels- en investeringsakkoorden waar Vlaanderen bij betrokken is. De bilaterale BLEUinvesteringsakkoorden zijn daarvan een voorbeeld."

De Raad vindt het belangrijk dat Vlaanderen zich inschakelt in de internationale economie. De BLEU-investeringsakkoorden kunnen een rol spelen in het aanhalen van de economische banden met deze drie partnerlanden. De Raad formuleert hieronder kort enkele aandachtspunten bij de drie BLEU-akkoorden.

[1] SARiV, *BLEU-investeringsakkoorden met Colombia, Oman en Qatar*, Advies 2009/17, 15 juni 2009; SARiV, *BLEU-investeringsakkoorden met Barbados, Panama en Tadzjikistan*, Advies 2010/7, 14 juni 2009.

STRATEGISCHE ADVIESRAAD INTERNATIONAAL VLAANDEREN
Flemish Foreign Affairs Council

VLAANDEREN PAST JE PERFECT

1. Aandachtspunten bij de akkoorden

De nota's aan de Vlaamse Regering en de memories van toelichting van de drie overeenkomsten vermelden dat de Europese Commissie binnenkort een regelgevend kader zal voorstellen over de geldigheid van bestaande bilaterale investeringsakkoorden en een overgangsperiode voor lopende procedures. De Commissie heeft inderdaad op 7 juli 2010 een voorstel daartoe gedaan. Bij de definitieve goedkeuring moeten de nota's en de memories van toelichting in die zin aangepast worden. De Raad zal op dit nieuw Europees kader ingaan in een ander advies. Tevens wordt in de memorie van toelichting bij deze bilaterale investeringsakkoorden reeds aangegeven dat zij niet altijd voldoen aan de Europese regels. Het is aangewezen dat bij de afhandeling van andere dossiers over zulke akkoorden, hiermee voorafgaand wordt rekening gehouden.

1.1. Montenegro

De Vlaamse Regering heeft in haar Regeerakkoord een nieuwe focus aangekondigd op de Westelijke Balkan. De Raad zou graag geïnformeerd worden over de wijze waarop de Vlaamse Regering hieraan invulling wil geven. Uit de cijfers van de memorie van toelichting blijkt dat de economische relaties tussen Vlaanderen en Montenegro eerder beperkt zijn. De Raad hoopt dat het sluiten van dit BLEU-investeringsakkoord bijdraagt tot de verdere uitbouw van de relaties. De Balkanlanden vormen een interessant gebied voor investeringen. Dit geldt in het bijzonder voor Montenegro aangezien het reeds gebruik maakt van de euro sinds 2002 (evenwel zonder lid te zijn van de eurozone). Bovendien heeft de EU een Stabilisatie- en Associatieovereenkomst gesloten met Montenegro. Deze trad in werking op 1 mei 2010. De Raad gaf hierover advies op 19 maart 2008 (zie Advies 2008/5).

De Raad verwelkomt de kleine aanpassing aan artikel 8, lid 1, van de BLEU-typetekst om het in overeenstemming te brengen met het Europees recht inzake vrij kapitaalverkeer. De Raad herhaalt echter zijn oproep uit zijn vorig BLEU-advies (Advies 2010/7) om de BLEU-typetekst aan te passen.

De Raad stelde verder nog een kleine materiële fout vast. In de tekst van het akkoord is ook sprake van een Montenegrijnse taalversie. In de nota aan de Vlaamse Regering is enkel sprake van een Nederlandse, Franse en Engelse versie.

1.2. Togo

De Raad vindt het positief dat de BLEU de kans heeft gegrepen om de onderhandelingen over dit akkoord te laten plaatsvinden met steun van UNCTAD in Genève in 2002. De onderhandelingen werden daar namelijk gegroepeerd samen met enkele andere landen ter ondersteuning van de minst ontwikkelde landen. Dit maakt een bundeling van expertise en een beperking van de kosten mogelijk. De Raad betreurt dat het daarna nog duurde tot 6 juni 2006 vooraleer de overeenkomst ondertekend werd en dat het daarna opnieuw bijna een jaar duurde tot het Departement internationaal Vlaanderen de verdragstekst ontving. Op basis van een consultatie van de NADIA-databank kon de Raad niet vaststellen wat intussen met de akkoorden met Guinee en Tsjaad, die tegelijkertijd werden onderhandeld, gebeurde. Mogelijk wachten deze ook nog steeds op verdere afhandeling.

Wat betreft de inhoud van de overeenkomst is de Raad verheugd dat Togo de artikelen betreffende arbeid en milieu uit de BLEU-typetekst heeft overgenomen. Hij verwelkomt ook de aanpassing aan artikel 4, waarin reeds rekening wordt gehouden met toekomstige regionale organisaties. Hij merkt echter op dat, in tegenstelling tot de twee andere akkoorden die hier voorliggen, artikel 8 inzake overmakingen niet is aangepast om het in overeenstemming te brengen met het Europees recht. Gelet op het feit dat dit dossier al 8 jaar aansleept, was het misschien beter geweest om de tekst eerst aan te passen en een geamendeerde tekst voor te leggen ter goedkeuring.

De Raad is benieuwd of de overeenkomst zal bijdragen tot een stijging van de investeringen in Togo, dat volgens de memorie van toelichting tot hiertoe slechts een bescheiden hoeveelheid (buitenlandse) investeringen kan aantrekken. Om de economische relaties tussen Vlaanderen en Togo verder uit te bouwen is tevens de nieuwe lijn Brussel-Lomé van Brussels Airlines vanaf juli 2010 interessant.

1.3. Kosovo

Gezien de instabiele politieke situatie na de eenzijdige onafhankelijkheidsverklaring van Kosovo op 17 februari 2008 is het moeilijk om investeringen aan te trekken. Mogelijks kunnen het advies van het Internationaal Gerechtshof van 22 juli 2010 over de onafhankelijkheidsverklaring en de resolutie van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties van 9 september 2010, gezamenlijk voorbereid door Servië en de Europese Unie, over de samenwerking met Kosovo wel een positieve invloed hierop hebben.[2] Volgens de memorie van toelichting behoort Kosovo tot de sterkste groeilanden van Europa, maar tegelijk tot de armste. Het heeft geen eigen arbeidswetgeving. Toch heeft Kosovo bijna de volledige typetekst aanvaard. Artikel 6, lid 3, is wel aangepast omdat Kosovo geen lid is van de Internationale Arbeidsorganisatie. Ook artikel 8, lid 1, werd aangepast, zoals in het akkoord met Montenegro.

Vlaanderen ontwikkelde reeds vóór de onafhankelijkheidsverklaring banden met Kosovo. Het Vlaams Parlement speelde hierin een actieve rol (o.m. door de ontvangst van toenmalig president Rugova). Ook onmiddellijk na het uitroepen van de onafhankelijkheid gaf de Vlaamse Regering de wens te kennen om nauwere relaties te ontwikkelen met Kosovo. In het kader van de samenwerking met Centraal- en Oost-Europa nam Geert Bourgeois, toenmalig minister voor Buitenlands Beleid, Kosovo uitdrukkelijk op in de lijst van landen die voor subsidiëring van samenwerkingsprojecten in aanmerking kwamen. Een intentieverklaring tot samenwerking werd eveneens ondertekend met de nieuwe Kosovaarse Regering. Het BLEU-investeringsakkoord vormt een aanvulling in het aanhalen van de economische banden.

2. Conclusie

De Raad neemt kennis van de ontwerpen van instemmingsdecreet en verwijst naar zijn vroegere adviezen met betrekking tot de BLEU-akkoorden. Hij herhaalt ook zijn vraag aan de Vlaamse Regering om het BLEU-typeakkoord in overeenstemming te brengen met de Europese regelgeving.

Hoogachtend,

Prof. Dr. Jan Wouters
Voorzitter SARiV

Freddy Evens
Secretaris SARiV

[2] X, “EU welcomes adoption of UN resolution on Kosovo”, in *Europolitics* No. 4040, 13 september 2010, p.12.; INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE, *Accordance with international law of the unilateral declaration of independence in respect of Kosovo*, Press release No. 2010/25, 22 juli 2010.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

LM

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 48.788/1
VAN 21 OKTOBER 2010

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling Wetgeving, eerste kamer, op 1 oktober 2010 door de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid verzocht hem, binnen een termijn van dertig dagen, van advies te dienen over een voorontwerp van decreet "houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en de Republiek Togo, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Lomé op 6 juni 2009", heeft het volgende advies gegeven:

LM 48.788/1

Aan het einde van de overeenkomst, na artikel 15, wordt bepaald dat de Nederlandse en de Franse tekst gelijkelijk authentiek zijn, doch dat in geval van verschil in uitlegging de Franse tekst doorslaggevend is.

Het is derhalve raadzaam om ook de Franse tekst aan de leden van het Vlaams Parlement voor te leggen.

Voor het overige zijn bij het ontwerp van decreet geen opmerkingen te maken.

LM 48.788/1

De kamer was samengesteld uit

de Heren	M. VAN DAMME,	kamervoorzitter,
	J. BAERT, W. VAN VAERENBERGH,	staatsraden,
	M. TISON, L. DENYS,	assessoren van de afdeling Wetgeving,
Mevrouw	M. VERSCHRAEGHEN,	toegevoegd griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. P. DEPUYDT, eerste auditeur-afdelingshoofd.

DE GRIFFIER DE VOORZITTER

M. VERSCHRAEGHEN M. VAN DAMME

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en de Republiek Togo, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Lomé op 6 juni 2009, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel, 10 december 2010.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid,

Kris PEETERS

BIJLAGE:

Tekst van de overeenkomst

OVEREENKOMST

TUSSEN

DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE,

enerzijds,

EN

DE REPUBLIEK TOGO,

anderzijds,

INZAKE

DE WEDERZIJDSE BEVORDERING EN BESCHERMING VAN INVESTERINGEN

OVEREENKOMST
TUSSEN
DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE,
enerzijds,
EN
DE REPUBLIEK TOGO,
anderzijds,
INZAKE
DE WEDERZIJDSE BEVORDERING EN BESCHERMING VAN INVESTERINGEN

HET KONINKRIJK BELGIË,
HET VLAAMSE GEWEST,
HET WAALSE GEWEST,
en HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST,
alsmede
HET GROOTHERTOGDOM LUXEMBURG,
enerzijds,

en

DE REPUBLIEK TOGO,
anderzijds,

(hierna te noemen de "Overeenkomstsluitende Partijen");

VERLANGENDE hun economische samenwerking te versterken door gunstige voorwaarden te scheppen voor de verwezenlijking van investeringen door onderdanen van een der Overeenkomstsluitende Partijen op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij;

ERKENNEND de noodzaak de door de investeerders van elk van beide Overeenkomstsluitende Partijen gedane investeringen te beschermen en de stroom van investeringen en zakelijke privé-initiatieven te stimuleren teneinde de economische welvaart van beide Overeenkomstsluitende Partijen te bevorderen;

ZIJN overeengekomen als volgt:

Artikel 1

Begripsomschrijvingen

Voor de toepassing van deze Overeenkomst betekent de term:

1. "investeerder":

   a) de "onderdanen", m.a.w. elk natuurlijk persoon die volgens de wetgeving van het Koninkrijk België, het Groothertogdom Luxemburg of de Republiek Togo beschouwd wordt als een onderdaan van respectievelijk het Koninkrijk België, het Groothertogdom Luxemburg of de Republiek Togo;

   b) de "vennootschappen", m.a.w. elk rechtspersoon die wordt opgericht in overeenstemming met de wetgeving van het Koninkrijk België, het Groothertogdom Luxemburg of de Republiek Togo en die zijn maatschappelijke zetel heeft op het grondgebied van respectievelijk het Koninkrijk België, het Groothertogdom Luxemburg of de Republiek Togo.

2. "investeringen": gelijk welk vermogensbestanddeel en elke rechtstreekse of onrechtstreekse inbreng in speciën, in natura of in diensten, die wordt geïnvesteerd of geherinvesteerd in welke economische sector ook.

   Als investeringen in de zin van deze Overeenkomst gelden namelijk, maar niet uitsluitend:

   a) roerende en onroerende goederen evenals alle andere zakelijke rechten als hypotheken, voorrechten, panden, vruchtgebruik en gelijkaardige rechten;

   b) aandelen, winstbewijzen en elke andere vorm van deelneming, zelfs minoritair of onrechtstreeks, in het kapitaal van vennootschappen die zijn opgericht op het grondgebied van een der Overeenkomstsluitende Partijen;

   c) obligaties, vorderingen en rechten op enige prestatie met economische waarde;

   d) auteursrechten, rechten van industriële eigendom, technische procédés, handelsnamen en goodwill;

   e) krachtens het publiekrecht of een overeenkomst verleende concessies, met name concessies voor de prospectie, de ontginning, de winning of de exploitatie van natuurlijke rijkdommen.

   Veranderingen in de rechtsvorm waarin activa en kapitalen zijn geïnvesteerd of geherinvesteerd brengen hun omschrijving als "investering" als bedoeld in deze Overeenkomst niet in het gedrang.

3. "inkomsten": de opbrengsten uit investeringen en met name doch niet uitsluitend, winsten, interesten, kapitaalaangroei, dividenden, royalty's of vergoedingen.

4. "grondgebied": het grondgebied van het Koninkrijk België, het grondgebied van het Groothertogdom Luxemburg en het grondgebied van de Republiek Togo evenals de maritieme gebieden, d.w.z. de gebieden op en onder zee die zich voorbij de territoriale wateren van de betreffende Staat uitstrekken en waarin deze overeenkomstig het internationaal recht, soevereine rechten en rechtsmacht uitoefent met het oog op de opsporing, de winning en het behoud van de natuurlijke rijkdommen.

5. "milieuwetgeving": de in de Overeenkomstsluitende Partijen van toepassing zijnde wetten en regelgevende bepalingen of elke hierin vervatte bepaling die voornamelijk verband houden met milieubescherming of het voorkomen van elk gevaar voor het leven of de gezondheid van mensen, dieren of planten middels:

   a) het voorkomen, verminderen of controleren van lozingen of emissies van verontreinigende stoffen of voor het milieu schadelijke producten;

   b) het controleren van voor het milieu gevaarlijke of toxische chemische producten, stoffen, materialen en afvalstoffen en het verspreiden van informatie daaromtrent;

   c) het beschermen en instandhouden van in het wild levende dier- en plantensoorten, met inbegrip van met uitroeiing bedreigde soorten, hun habitat en de speciaal beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de Overeenkomstsluitende Partijen.

6. "arbeidswetgeving": de in de Overeenkomstsluitende Partijen van toepassing zijnde wetten en regelgevende bepalingen of elke hierin vervatte bepaling die rechtstreeks verband houden met de hierna opgesomde universeel erkende rechten van de werknemers:

   a) het recht op vereniging;

   b) het recht op organisatie en collectieve onderhandelingen;

   c) het verbod op gelijk welke vorm van gedwongen of verplichte arbeid;

   d) een minimumleeftijd voor toelating van kinderen tot arbeid;

   e) aanvaardbare arbeidsvoorwaarden met betrekking tot het minimumloon en de arbeidsduur, alsmede met betrekking tot de veiligheid en gezondheid van de werknemers.

Artikel 2

Bevordering van de investeringen

1. Elke Overeenkomstsluitende Partij moedigt investeringen op haar grondgebied door investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij aan en laat deze investeringen toe in overeenstemming met haar wetgeving.

2. Elke Overeenkomstsluitende Partij staat met name het sluiten en uitvoeren van licentiecontracten en van overeenkomsten voor commerciële, administratieve of technische bijstand toe, voor zover deze activiteiten verband houden met de investeringen.

3. De Overeenkomstsluitende Partijen kunnen zonodig informatie uitwisselen over de investeringsmogelijkheden op hun grondgebied, teneinde de economische actoren te helpen de voor beide Overeenkomstsluitende Partijen meest rendabele marktsectoren te onderkennen.

Artikel 3

Bescherming van de investeringen

1. Alle rechtstreekse of onrechtstreekse investeringen door investeerders van een der Overeenkomstsluitende Partijen genieten op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij een eerlijke en rechtvaardige behandeling.

2. Onverminderd de maatregelen die noodzakelijk zijn voor de handhaving van de openbare orde, genieten deze investeringen een voortdurende zekerheid en bescherming, met uitsluiting van elke ongerechtvaardigde of discriminatoire maatregel die, in rechte of in feite, het beheer, de instandhouding, het gebruik, het genot of de liquidatie ervan zou kunnen belemmeren.

Artikel 4

Nationale behandeling en meest begunstigde Natie

1. Met betrekking tot alle vraagstukken inzake de behandeling van investeringen genieten de investeerders van elke Overeenkomstsluitende Partij op het grondgebied van de andere Partij de nationale behandeling en de meestbegunstigingsbehandeling.

2. Ten aanzien van de exploitatie, het beheer, het onderhoud, het gebruik, het genot, de verkoop of iedere andere vorm van vervreemding van de investeringen, verleent elke Overeenkomstsluitende Partij op haar grondgebied aan de investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij een behandeling die niet minder gunstig is dan die welke een Overeenkomstsluitende Partij verleent aan haar eigen investeerders of aan investeerders van een derde Staat, indien deze behandeling gunstiger is.

3. Deze behandeling strekt zich niet uit tot de voorrechten die een Overeenkomstsluitende Partij toekent aan investeerders van een derde Staat op grond van zijn lidmaatschap van of associatie met een vrijhandelszone, een douane-unie, een gemeenschappelijke markt of iedere andere vorm van bestaande of toekomstige regionale economische organisatie.

4. Het bepaalde in dit Artikel is niet van toepassing op belastingzaken.

Artikel 5

Milieu

1. In het besef dat elke Overeenkomstsluitende Partij het recht heeft haar eigen niveau van milieubescherming te bepalen en de beleidslijnen en prioriteiten ter zake van milieu en ontwikkeling vast te leggen alsmede haar ad hoc wetgeving dienovereenkomstig aan te nemen of te wijzigen, dient elke Overeenkomstsluitende Partij erop toe te zien dat haar wetgeving een hoog niveau van milieubescherming waarborgt en alles in het werk te stellen om voornoemde wetgeving voortdurend bij te sturen.

2. De Overeenkomstsluitende Partijen erkennen dat het niet passend is de nationale milieuwetgeving te versoepelen teneinde investeringen aan te moedigen. In het verlengde hiervan, ziet elke Overeenkomstsluitende Partij erop toe dat geen vrijstelling of enige andere afwijking van voornoemde wetgeving wordt toegestaan en dat ook geen mogelijkheid tot vrijstelling of andere afwijking wordt geboden teneinde het doen, onderhouden of uitbreiden van een investering op haar grondgebied aan te moedigen.

3. De Overeenkomstsluitende Partijen bevestigen andermaal de verbintenissen die ze zijn aangegaan in het kader van internationale milieuovereenkomsten. Ze zien erop toe dat deze verbintenissen in hun nationale wetgeving ten volle worden erkend en toegepast.

4. De Partijen erkennen dat de onderlinge samenwerking hun meer mogelijkheden biedt om de voorschriften inzake milieubescherming bij te sturen. Op verzoek van één van de Partijen, stemt de andere Partij ermee in dat de regeringsvertegenwoordigers van beide Partijen bijeenkomen om overleg te plegen over elke onder het toepassingsgebied van dit artikel ressorterende aangelegenheid.

Artikel 6

Arbeid

1. In het besef dat elke Overeenkomstsluitende Partij het recht heeft haar eigen normen ter bescherming van de arbeid vast te leggen en haar ad hoc wetgeving dienovereenkomstig aan te nemen of te wijzigen, dient elke Overeenkomstsluitende Partij erop toe te zien dat haar wetgeving arbeidsnormen vastlegt die in overeenstemming zijn met de in artikel 1, 6e lid opgesomde universeel erkende rechten van de werknemers en ze voortdurend bij te sturen.

2. De Overeenkomstsluitende Partijen erkennen dat het niet passend is de nationale arbeidswetgeving te versoepelen teneinde investeringen aan te moedigen. In het verlengde hiervan, ziet elke Overeenkomstsluitende Partij erop toe dat geen vrijstelling of enige andere afwijking van deze wetgeving wordt toegestaan en dat ook geen mogelijkheid tot vrijstelling of andere afwijking wordt geboden teneinde het doen, onderhouden of uitbreiden van een investering op haar grondgebied aan te moedigen.

3. De Overeenkomstsluitende Partijen bevestigen andermaal de verbintenissen die ze zijn aangegaan als lid van de Internationale Arbeidsorganisatie alsmede hun verbintenissen op grond van de Verklaring van de IAO inzake de beginselen en fundamentele arbeidsrechten en de follow-up ervan. De Overeenkomstsluitende Partijen zien erop toe dat de in artikel 1, 6e lid opgesomde beginselen en universeel erkende rechten van de werknemers worden erkend en beschermd middels hun nationale wetgeving.

4. De Partijen erkennen dat de onderlinge samenwerking hun meer mogelijkheden biedt om de normen ter bescherming van de arbeid bij te sturen. Op verzoek van één van de Partijen, stemt de andere Partij ermee in dat de regeringsvertegenwoordigers van beide Partijen bijeenkomen om overleg te plegen over elke onder het toepassingsgebied van dit artikel ressorterende aangelegenheid.

Artikel 7

Eigendomberovende of -beperkende maatregelen

1. Elke Overeenkomstsluitende Partij verbindt zich ertoe geen enkele maatregel tot onteigening of nationalisatie noch enige andere maatregel te treffen die rechtstreeks of onrechtstreeks tot gevolg heeft dat aan de investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij de hun toebehorende investeringen op haar grondgebied worden ontnomen.

2. Indien om redenen van openbaar nut, nationale veiligheid of nationaal belang, van het bepaalde in lid 1 van dit artikel dient te worden afgeweken, moeten de volgende voorwaarden zijn vervuld:

   a) de maatregelen worden genomen volgens een wettelijke procedure;

   b) ze zijn niet discriminatoir of strijdig met een bijzondere verbintenis;

   c) ze gaan vergezeld van bepalingen waarbij wordt voorzien in de betaling van een billijke en reële schadeloosstelling.

3. Het bedrag van de schadeloosstelling komt overeen met de werkelijke waarde van de desbetreffende investeringen daags voor het tijdstip waarop deze maatregelen worden getroffen of bekendgemaakt.

   De schadeloosstelling wordt betaald in de munt van de Staat waarvan de investeerder onderdaan is of in elke vrij inwisselbare munt. Ze wordt onverwijld gestort en dient vrij te kunnen worden overgemaakt. Ze levert interest op aan de normale commerciële rentevoet vanaf de datum waarop het bedrag werd vastgesteld tot de datum van uitbetaling.

4. Aan investeerders van de ene Overeenkomstsluitende Partij die met betrekking tot hun investering verliezen lijden wegens oorlog of een andere vorm van gewapend conflict, revolutie, nationale noodtoestand of opstand op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij, wordt door laatstbedoelde Overeenkomstsluitende Partij wat restitutie, schadevergoeding, schadeloosstelling of een andere vorm van vergoeding betreft, een behandeling toegekend die ten minste gelijk is aan die welke die Overeenkomstsluitende Partij aan investeerders van de meest begunstigde natie toekent.

5. Wat de in dit artikel behandelde aangelegenheden betreft, verleent elke Overeenkomstsluitende Partij aan de investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij een behandeling die ten minste gelijk is aan die welke investeerders van de meest begunstigde natie op haar grondgebied genieten en niet minder gunstig dan die welke het internationaal recht verleent.

Artikel 8

Overmakingen

1. Elke Overeenkomstsluitende Partij draagt er zorg voor dat investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij de met een investering verband houdende uitkeringen vrij mogen overmaken, inzonderheid:

a) de bedragen bestemd om de investering tot stand te brengen, te behouden of uit te breiden;

b) de bedragen bestemd voor het nakomen van contractuele verbintenissen, met inbegrip van de bedragen die nodig zijn voor de terugbetaling van leningen, royalty's en andere betalingen voortvloeiend uit licenties, franchises, concessies en andere soortgelijke rechten alsmede de bezoldiging van het geëxpatrieerd personeel;

c) de opbrengsten uit investeringen;

d) de opbrengst van een gehele of gedeeltelijke liquidatie van de investeringen, inclusief meerwaarden of verhogingen van het geïnvesteerde kapitaal;

e) de ingevolge artikel 7 betaalde schadeloosstellingen.

2. De onderdanen van een Overeenkomstsluitende Partij die uit hoofde van een investering op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij mogen werken, is het toegestaan een evenredig deel van hun bezoldiging over te maken naar hun land van herkomst.

3. De overmakingen gebeuren in vrij inwisselbare munt, tegen de wisselkoers die op de datum van overmaking van toepassing is op contante transacties in de gebruikte munt.

4. Elke Overeenkomstsluitende Partij verleent de toelating die vereist is om de overmaking zonder vertraging uit te voeren, zonder andere lasten dan de gebruikelijke bankkosten.

5. De in dit artikel vermelde waarborgen zijn ten minste gelijk aan die welke in gelijkaardige gevallen worden gegeven aan investeerders van de meest begunstigde natie.

Artikel 9

Subrogatie

1. Indien een der Overeenkomstsluitende Partijen of een van haar openbare instellingen een schadeloosstelling uitkeert aan haar eigen investeerders op grond van een voor een investering verleende waarborg, erkent de andere Overeenkomstsluitende Partij dat de rechten van de investeerders zijn overgedragen aan de Overeenkomstsluitende Partij of de openbare instelling in haar hoedanigheid van verzekeraar.

2. Met betrekking tot de overgedragen rechten kan de andere Overeenkomstsluitende Partij jegens de verzekeraar die in de rechten van de schadeloosgestelde investeerders is getreden, de verplichtingen laten gelden die wettelijk of contractueel op de investeerders rusten.

Artikel 10

Toepasbare regels

Als een kwestie in verband met de investeringen niet alleen door deze Overeenkomst maar ook door de nationale wetgeving van een Overeenkomstsluitende Partij wordt geregeld of nog door internationale overeenkomsten waarbij de Partijen partij zijn of zullen worden, kunnen de investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij zich beroepen op de bepalingen welke voor hen het gunstigst zijn.

Artikel 11

Bijzondere Overeenkomsten

1. Investeringen waarvoor een bijzondere overeenkomst is gesloten tussen een der Overeenkomstsluitende Partijen en investeerders van de andere Partij, zijn onderworpen aan de bepalingen van deze Overeenkomst en aan die van de bijzondere overeenkomst.

2. Elke Overeenkomstsluitende Partij verbindt zich de verbintenissen die zij ten aanzien van investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij is aangegaan, te allen tijde na te komen.

Artikel 12

Regeling van investeringsgeschillen

1. Van elk investeringsgeschil tussen een investeerder van een Overeenkomstsluitende Partij en de andere Overeenkomstsluitende Partij, wordt schriftelijk kennis gegeven. De kennisgeving gaat vergezeld van een memorandum dat naar behoren is toegelicht door de meest gerede partij.

   De Partijen dienen er in de mate van het mogelijke naar te streven het geschil te regelen door onderhandeling en daarbij, indien nodig, deskundig advies in te winnen van een derde of nog door bemiddeling langs diplomatieke weg tussen de Overeenkomstsluitende Partijen.

2. Indien de Partijen niet via een rechtstreekse regeling een minnelijke schikking hebben bereikt of niet binnen zes maanden na de kennisgeving het geschil langs diplomatieke weg hebben kunnen beslechten, wordt het naar keuze van de investeerder voorgelegd aan de bevoegde rechtsmacht van de Staat waar de investering is gedaan, dan wel onderworpen aan internationale arbitrage.

   Te dien einde geeft elke Overeenkomstsluitende Partij haar voorafgaande en onherroepelijke toestemming om elk investeringsgeschil aan arbitrage te onderwerpen. Deze toestemming houdt in dat de Partijen afstand doen van het recht om de uitputting van alle nationale administratieve of rechtsmiddelen te verzoeken.

3. Als internationale arbitrage wordt gevraagd, wordt het geschil naar keuze van de investeerder voorgelegd aan een van de hierna genoemde arbitrageorganen:

   - een scheidsgerecht ad hoc dat wordt ingesteld krachtens de arbitrageregels van de Commissie van de Verenigde Naties inzake Internationaal Handelsrecht (UNCITRAL);

   - het Internationaal Centrum voor Regeling van Investeringsgeschillen (I.C.S.I.D.), dat is ingesteld krachtens het te Washington op 18 maart 1965 voor ondertekening opengestelde "Verdrag tot regeling van investeringsgeschillen tussen Staten en onderdanen van andere Staten", voor zover elke Staat die Partij is bij deze Overeenkomst daar lid van is. Zolang deze voorwaarde niet is vervuld, stemt elke Overeenkomstsluitende Partij ermee in dat het geschil wordt voorgelegd aan arbitrage, overeenkomstig de Aanvullende Voorziening van het I.C.S.I.D.;

   - het scheidsgerecht van de Internationale Kamer van Koophandel te Parijs;

   - het Gemeenschappelijk Hof van Justitie en Arbitrage opgericht bij het Verdrag voor de harmonisering van het zakenrecht in Afrika (OHADA).

   Indien de arbitrageprocedure op initiatief van een Overeenkomstsluitende Partij wordt aangespannen, verzoekt deze de betrokken investeerder schriftelijk het arbitrageorganisme van zijn keuze waaraan het geschil zal worden voorgelegd, kenbaar te maken.

4. Geen van de bij een geschil betrokken Overeenkomstsluitende Partijen, zal in enig stadium van de arbitrageprocedure of van de uitvoering van een scheidsrechterlijke uitspraak als verweer kunnen aanvoeren dat de investeerder die tegenpartij is bij het geschil, een vergoeding ter uitvoering van een verzekeringspolis of van de in artikel 9 van deze Overeenkomst vermelde waarborg heeft ontvangen, die het geheel of een gedeelte van zijn verliezen dekt.

5. Het scheidsgerecht doet uitspraak op grond van het nationaal recht van de Overeenkomstsluitende Partij die partij is bij het geschil en de investering op haar grondgebied heeft, met inbegrip van de regels inzake conflicten tussen wetgevingen, de bepalingen van deze Overeenkomst, de bepalingen van de eventueel gesloten bijzondere Overeenkomst met betrekking tot de investering en de beginselen van het internationaal recht.

6. De arbitragevonnissen zijn definitief en bindend voor de partijen bij het geschil. Elke Overeenkomstsluitende Partij verbindt zich ertoe ze uit te voeren overeenkomstig haar nationale wetgeving.

Artikel 13

Geschillen tussen de Overeenkomstsluitende Partijen betreffende de uitlegging of toepassing van deze Overeenkomst

1. Elk geschil betreffende de uitlegging of toepassing van deze Overeenkomst moet zo mogelijk langs diplomatieke weg worden geregeld.

2. Wanneer een geschil niet langs diplomatieke weg kan worden beslecht, wordt het voorgelegd aan een gemengde commissie bestaande uit vertegenwoordigers van beide Partijen; deze komt op verzoek van de meest gerede Partij zonder onnodige vertraging bijeen.

3. Indien de gemengde commissie het geschil niet kan regelen, wordt het op verzoek van een der Overeenkomstsluitende Partijen voorgelegd aan een scheidsgerecht dat voor elk geval afzonderlijk op de volgende wijze is samengesteld:

   Elke Overeenkomstsluitende Partij benoemt een scheidsman binnen een tijdvak van twee maanden vanaf de datum waarop een Overeenkomstsluitende Partij de andere Overeenkomstsluitende Partij in kennis heeft gesteld van haar voornemen het geschil aan arbitrage te onderwerpen. Binnen twee maanden na hun benoeming, kiezen de twee scheidsmannen in onderlinge overeenstemming een onderdaan van een derde Staat tot voorzitter van het scheidsgerecht.

   Wanneer de voorgeschreven termijnen niet werden nageleefd, kan een van de Overeenkomstsluitende Partijen de President van het Internationale Gerechtshof verzoeken de vereiste benoeming(en) te verrichten.

   Indien de President van het Internationale Gerechtshof onderdaan is van een Overeenkomstsluitende Partij of van een Staat waarmee een der Overeenkomstsluitende Partijen geen diplomatieke banden heeft, dan wel om een andere reden verhinderd is bedoelde functie uit te oefenen, wordt de Vice-president van het Internationale Gerechtshof verzocht de benoeming(en) te verrichten.

4. Het aldus samengestelde scheidsgerecht bepaalt zijn eigen procedureregels en doet uitspraak bij meerderheid van stemmen; de uitspraken zijn onherroepelijk en bindend voor de Overeenkomstsluitende Partijen.

5. Iedere Overeenkomstsluitende Partij draagt de kosten van de scheidsman die zij heeft benoemd. De kosten voortvloeiend uit de benoeming van een derde scheidsman en de werkingskosten van het gerecht worden gelijkelijk door de Overeenkomstsluitende Partijen gedragen.

Artikel 14

Vorige investeringen

Deze Overeenkomst is eveneens van toepassing op de investeringen die vóór de inwerkingtreding ervan werden gedaan door investeerders van een Overeenkomstsluitende Partij op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij, overeenkomstig haar wetgeving en voorschriften.

Artikel 15

Inwerkingtreding en duur

1. Deze Overeenkomst treedt in werking een maand na de datum waarop de Overeenkomstsluitende Partijen de akten van bekrachtiging hebben uitgewisseld. Ze blijft van kracht gedurende een tijdvak van tien jaar.

Tenzij een der Overeenkomstsluitende Partijen de Overeenkomst ten minste twaalf maanden voor het verstrijken van de geldigheidstermijn opzegt, wordt ze telkens stilzwijgend verlengd voor een nieuw tijdvak van tien jaar. Elke Overeenkomstsluitende Partij behoudt het recht ze ten minste twaalf maanden voor het einde van een lopende geldigheidstermijn bij kennisgeving op te zeggen.

2. De investeringen die vóór de datum van beëindiging van deze Overeenkomst zijn gedaan, vallen nog gedurende tien jaar, te rekenen vanaf dat tijdstip, onder de toepassing van deze Overeenkomst.

TEN BLIJKE WAARVAN, de ondergetekende vertegenwoordigers, daartoe behoorlijk gemachtigd door hun onderscheiden Regeringen, deze Overeenkomst hebben ondertekend.

GEDAAN te Lomé, op 06-06-2009 2009, in twee oorspronkelijke exemplaren in de Nederlandse en de Franse taal, zijnde beide teksten gelijkelijk authentiek. In geval van verschil in uitlegging is de Franse tekst doorslaggevend.

VOOR DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE:

Voor het Koninkrijk België:
Voor het Vlaamse Gewest:
Voor het Waalse Gewest:
Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

MICHEL DEWEZ
AMBASSADEUR DE BELGIQUE
VAN BELGIË

AMBASSADE DE BELGIQUE
AMBASSADE VAN BELGIË
ABUJA

Voor het Groothertogdom Luxemburg:

VOOR DE REPUBLIEK TOGO:

Koffi ESAW
Ministre des Affaires Etrangères et de l'Intégration Régionale

REPUBLIQUE TOGOLAISE
Ministère des Affaires Etrangères et de l'Intégration Régionale

ACCORD

ENTRE

L'UNION ÉCONOMIQUE BELGO-LUXEMBOURGEOISE,

d'une part,

ET

LA RÉPUBLIQUE TOGOLAISE,

d'autre part,

CONCERNANT

L'ENCOURAGEMENT ET LA PROTECTION RÉCIPROQUES DES INVESTISSEMENTS

ACCORD
ENTRE
L'UNION ÉCONOMIQUE BELGO-LUXEMBOURGEOISE,
d'une part,
ET
LA RÉPUBLIQUE TOGOLAISE,
d'autre part,
CONCERNANT
L'ENCOURAGEMENT ET LA PROTECTION RÉCIPROQUES DES INVESTISSEMENTS

LE ROYAUME DE BELGIQUE,
LA REGION WALLONNE,
LA REGION FLAMANDE,
et LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE,
ainsi que
LE GRAND-DUCHE DE LUXEMBOURG,
d'une part,

et

LA RÉPUBLIQUE TOGOLAISE,
d'autre part,

(ci-après dénommés les "Parties contractantes");

DÉSIREUX de renforcer leur coopération économique en créant des conditions favorables à la réalisation d'investissements par des investisseurs de l'une des Parties contractantes sur le territoire de l'autre Partie contractante;

RECONNAISSANT la nécessité de protéger les investissements réalisés par les investisseurs de chacune des deux Parties contractantes et de stimuler le flux des investissements et des initiatives privées en matière d'affaires, en vue de promouvoir la prospérité économique des deux Parties contractantes;

SONT convenus de ce qui suit:

Article 1

Définitions

Pour l'application du présent Accord,

1. Le terme "investisseurs" désigne:

   a) les "nationaux", c'est-à-dire toute personne physique qui, selon la législation du Royaume de Belgique, du Grand-Duché de Luxembourg ou de la République Togolaise, est considérée comme citoyen du Royaume de Belgique, du Grand-Duché de Luxembourg ou de la République Togolaise, respectivement;

   b) les "sociétés", c'est-à-dire toute personne morale constituée conformément à la législation du Royaume de Belgique, du Grand-Duché de Luxembourg ou de la République Togolaise et ayant son siège social sur le territoire du Royaume de Belgique, du Grand-Duché de Luxembourg ou de la République Togolaise, respectivement.

2. Le terme "investissements" désigne tout élément d'actif quelconque et tout apport direct ou indirect en numéraire, en nature ou en services, investi ou réinvesti dans tout secteur d'activité économique, quel qu'il soit.

   Sont considérés notamment, mais non exclusivement, comme des investissements au sens du présent Accord:

   a) les biens meubles et immeubles ainsi que tous autres droits réels tels qu'hypothèques, privilèges, gages, usufruit et droits similaires;

   b) les actions, parts sociales et toutes autres formes de participations, même minoritaires ou indirectes, dans le capital de sociétés constituées sur le territoire de l'une des Parties contractantes;

   c) les obligations, créances et droits à toutes prestations ayant une valeur économique;

   d) les droits d'auteur, les droits de propriété industrielle, les procédés techniques, les noms déposés et le fonds de commerce;

   e) les concessions de droit public ou contractuelles, notamment celles relatives à la prospection, la culture, l'extraction ou l'exploitation de ressources naturelles.

   Aucune modification de la forme juridique dans laquelle les avoirs et capitaux ont été investis ou réinvestis n'affectera leur qualité d'investissements au sens du présent Accord.

3. Le terme "revenus" désigne les sommes produites par un investissement et notamment, mais non exclusivement, les bénéfices, intérêts, accroissements de capital, dividendes, royalties ou indemnités.

4. Le terme "territoire" s'applique au territoire du Royaume de Belgique, au territoire du Grand-Duché de Luxembourg et au territoire de la République Togolaise ainsi qu'aux zones maritimes, c'est-à-dire les zones marines et sous-marines qui s'étendent au-delà des eaux territoriales des Etats concernés et sur lesquelles ceux-ci exercent, conformément au droit international, leurs droits souverains et leur juridiction aux fins d'exploration, d'exploitation et de conservation des ressources naturelles.

5. L'expression "législation en matière d'environnement" désigne les lois et dispositions réglementaires en vigueur dans les parties contractantes, ou toute disposition contenue dans ces lois et dispositions réglementaires, qui visent principalement la protection de l'environnement, ou la prévention de tout danger pour la vie ou la santé des hommes, des animaux ou des plantes par les moyens suivants:

   a) prévention, réduction ou contrôle des rejets, déversements ou émissions de substances polluantes ou de produits contaminateurs pour l'environnement;

   b) contrôle des produits chimiques, substances, matériaux et déchets dangereux ou toxiques pour l'environnement et diffusion des informations y relatives;

   c) protection ou conservation de la flore et de la faune sauvages, y compris les espèces menacées d'extinction, leur habitat, et les zones naturelles spécialement protégées sur le territoire des Parties contractantes.

6. L'expression "législation du travail" désigne les lois et dispositions réglementaires en vigueur dans les parties contractantes, ou toute disposition contenue dans ces lois et dispositions réglementaires ayant un rapport direct avec les droits universellement reconnus des travailleurs énumérés ci-dessous:

   a) le droit d'association;

   b) le droit d'organisation et de négociation collective;

   c) l'interdiction de recourir à quelque forme de travail forcé ou obligatoire que ce soit;

   d) un âge minimum d'admission des enfants à l'emploi;

   e) des conditions de travail acceptables en ce qui concerne le salaire minimum et la durée du travail, ainsi que la sécurité et la santé des travailleurs.

Article 2

Promotion des investissements

1. Chacune des Parties contractantes encouragera les investissements sur son territoire par des investisseurs de l'autre Partie contractante et admettra lesdits investissements en conformité avec sa législation.

2. En particulier, chaque Partie contractante autorisera la conclusion et l'exécution de contrats de licence et de conventions d'assistance commerciale, administrative ou technique, pour autant que ces activités aient un rapport avec les investissements.

3. Les Parties contractantes pourront échanger en cas de besoin, des informations sur les opportunités d'investissement sur leurs territoires respectifs, afin d'aider les opérateurs économiques à identifier les créneaux les plus rentables pour les deux Parties contractantes.

Article 3

Protection des investissements

1. Tous les investissements, directs ou indirects, effectués par des investisseurs de l'une des Parties contractantes, jouiront, sur le territoire de l'autre Partie contractante, d'un traitement juste et équitable.

2. Sous réserve des mesures nécessaires au maintien de l'ordre public, ces investissements jouiront d'une sécurité et d'une protection constantes, excluant toute mesure injustifiée ou discriminatoire qui pourrait entraver, en droit ou en fait, la gestion, l'entretien, l'utilisation, la jouissance ou la liquidation desdits investissements.

Article 4

Traitement national et Nation la plus favorisée

1. Pour toutes les questions relatives au traitement des investissements, les investisseurs de chacune des Parties contractantes bénéficieront, sur le territoire de l'autre Partie, du traitement national et du traitement de la nation la plus favorisée.

2. En ce qui concerne l'exploitation, la gestion, l'entretien, l'utilisation, la jouissance, la vente ou toute autre forme d'aliénation des investissements, chaque Partie contractante accordera sur son territoire aux investisseurs de l'autre Partie contractante un traitement qui ne sera pas moins favorable que celui qu'elle accorde à ses propres investisseurs ou aux investisseurs de tout Etat tiers, si ce traitement est plus favorable.

3. Pareil traitement ne s'étendra pas aux privilèges qu'une Partie Contractante accorde aux investisseurs d'un Etat tiers, en vertu de sa participation ou de son association à une zone de libre échange, une union douanière, un marché commun ou à toute autre forme d'organisation économique régionale existante ou future.

4. Les dispositions du présent article ne s'appliquent pas aux matières fiscales.

Article 5

Environnement

1. Reconnaissant que chaque Partie contractante a le droit de fixer son propre niveau de protection de l'environnement et de définir ses politiques et priorités en matière d'environnement et de développement, ainsi que d'adopter ou de modifier en conséquence ses lois ad hoc, chacune des Parties contractantes veillera à ce que sa législation garantisse un haut niveau de protection de l'environnement et mettra tout en oeuvre en vue d'améliorer constamment ladite législation.

2. Les Parties contractantes reconnaissent qu'il n'est pas approprié d'assouplir la législation nationale en matière d'environnement aux fins d'encourager les investissements. A cet égard, chacune des Parties contractantes veillera à ce qu'il ne soit pas accordé d'exemption ni dérogé d'aucune autre façon à ladite législation, pas plus qu'il ne soit offert de possibilité d'exemption ou autre dérogation aux fins d'encourager la constitution, l'entretien ou l'expansion d'un investissement sur son territoire.

3. Les Parties contractantes réaffirment les engagements auxquels elles ont souscrit dans le cadre d'accords internationaux en matière d'environnement. Elles veilleront à ce que lesdits engagements soient pleinement reconnus et appliqués dans leur législation nationale.

4. Les parties reconnaissent que la coopération mutuelle leur offre des possibilités accrues d'amélioration des normes de protection de l'environnement. A la demande de l'une des parties, l'autre partie acceptera que les représentants de leurs gouvernements se réunissent à des fins de consultations sur toute matière tombant dans le domaine d'application du présent article.

Article 6

Travail

1. Reconnaissant que chaque Partie contractante a le droit de fixer ses propres normes de protection du travail et d'adopter ou de modifier en conséquence ses lois ad hoc, chacune des Parties contractantes veillera à ce que sa législation fixe des normes de travail conformes aux droits universellement reconnus des travailleurs énoncés au paragraphe 6 de l'Article 1 et n'aura de cesse d'améliorer lesdites normes.

2. Les Parties contractantes reconnaissent qu'il n'est pas approprié d'assouplir la législation nationale du travail aux fins d'encourager les investissements. A cet égard, chacune des Parties contractantes veillera à ce qu'il ne soit pas accordé d'exemption ni dérogé d'aucune autre façon à ladite législation, pas plus qu'il ne soit offert de possibilité d'exemption ou autre dérogation aux fins d'encourager la constitution, l'entretien ou l'expansion d'un investissement sur son territoire.

3. Les Parties contractantes réaffirment leurs obligations en tant que membres de l'Organisation internationale du Travail ainsi que leurs engagements en vertu de la Déclaration de l'OIT relative aux principes et droits fondamentaux du travail et de son suivi. Les Parties contractantes veilleront à ce que lesdits principes et droits universellement reconnus des travailleurs énoncés au paragraphe 6 de l'Article 1 soient reconnus et protégés dans leur législation nationale.

4. Les parties reconnaissent que la coopération mutuelle leur offre des possibilités accrues d'amélioration des normes de protection du travail. A la demande de l'une des parties, l'autre partie acceptera que les représentants de leurs gouvernements se réunissent à des fins de consultations sur toute matière tombant dans le domaine d'application du présent article.

Article 7

Mesures privatives et restrictives de propriété

1. Chacune des Parties contractantes s'engage à ne prendre aucune mesure d'expropriation ou de nationalisation ni aucune autre mesure dont l'effet est de déposséder directement ou indirectement les investisseurs de l'autre Partie contractante des investissements qui leur appartiennent sur son territoire.

2. Si des impératifs d'utilité publique, de sécurité ou d'intérêt national justifient une dérogation au paragraphe 1, les conditions suivantes devront être remplies:

   a) les mesures seront prises selon une procédure légale;

   b) elles ne seront ni discriminatoires, ni contraires à un engagement spécifique;

   c) elles seront assorties de dispositions prévoyant le paiement d'une indemnité adéquate et effective.

3. Le montant des indemnités correspondra à la valeur réelle des investissements concernés à la veille du jour où les mesures ont été prises ou rendues publiques.

   Les indemnités seront réglées dans la monnaie de l'Etat dont l'investisseur est ressortissant ou en toute autre monnaie convertible. Elles seront versées sans délai et librement transférables. Elles porteront intérêt au taux commercial normal depuis la date de la fixation de leur montant jusqu'à celle de leur paiement.

4. Les investisseurs de l'une des Parties contractantes dont les investissements auraient subi des dommages dus à une guerre ou à tout autre conflit armé, révolution, état d'urgence national ou révolte survenu sur le territoire de l'autre Partie contractante, bénéficieront, de la part de cette dernière, d'un traitement au moins égal à celui accordé aux investisseurs de la nation la plus favorisée en ce qui concerne les restitutions, indemnisations, compensations ou autres dédommagements.

5. Pour les matières réglées par le présent article, chaque Partie contractante accordera aux investisseurs de l'autre Partie contractante un traitement au moins égal à celui qu'elle réserve sur son territoire aux investisseurs de la nation la plus favorisée. Ce traitement ne sera en aucun cas moins favorable que celui reconnu par le droit international.

Article 8

Transferts

1. Chaque Partie contractante accordera aux investisseurs de l'autre Partie contractante le libre transfert de tous les paiements relatifs à un investissement, et notamment:

   a) des sommes destinées à établir, à maintenir ou à développer l'investissement;

b) des sommes destinées au règlement d'obligations contractuelles, y compris les sommes nécessaires au remboursement d'emprunts, les redevances et autres paiements découlant de licences, franchises, concessions et autres droits similaires, ainsi que les rémunérations du personnel expatrié;

c) des revenus des investissements;

d) du produit de la liquidation totale ou partielle des investissements, y compris les plus-values ou augmentations du capital investi;

e) des indemnités payées en exécution de l'article 7.

2. Les nationaux de chacune des Parties contractantes autorisés à travailler au titre d'un investissement sur le territoire de l'autre Partie contractante seront également autorisés à transférer une quotité appropriée de leur rémunération dans leur pays d'origine.

3. Les transferts seront effectués en monnaie librement convertible, au cours applicable à la date de ceux-ci aux transactions au comptant dans la monnaie utilisée.

4. Chacune des Parties contractantes délivrera les autorisations nécessaires pour assurer sans délai l'exécution des transferts et ce, sans autres charges que les frais bancaires usuels.

5. Les garanties prévues par le présent article seront au moins égales à celles accordées aux investisseurs de la nation la plus favorisée.

Article 9

Subrogation

1. Si l'une des Parties contractantes ou un organisme public de celle-ci paie des indemnités à ses propres investisseurs en vertu d'une garantie donnée au titre d'un investissement, l'autre Partie contractante reconnaîtra que les droits des investisseurs sont transférés à la Partie contractante ou à l'organisme public concerné, en leur qualité d'assureur.

2. En ce qui concerne les droits transférés, l'autre Partie contractante pourra faire valoir à l'égard de l'assureur subrogé dans les droits des investisseurs indemnisés, les obligations qui incombent légalement ou contractuellement à ces derniers.

Article 10

Règles applicables

Lorsqu'une question relative aux investissements est régie à la fois par le présent Accord et par la législation nationale de l'une des Parties contractantes ou par des conventions internationales en vigueur actuellement ou contractées dans l'avenir par les Parties, les investisseurs de l'autre Partie contractante pourront se prévaloir des dispositions qui leur sont les plus favorables.

Article 11

Accords particuliers

1. Les investissements ayant fait l'objet d'un accord particulier entre l'une des Parties contractantes et des investisseurs de l'autre Partie seront régis par les dispositions du présent Accord et par celles de cet accord particulier.

2. Chacune des Parties contractantes s'engage à assurer à tout moment le respect des obligations qu'elle aura contractées à l'égard des investisseurs de l'autre Partie contractante.

Article 12

Règlement des différends relatifs aux investissements

1. Tout différend relatif aux investissements survenant entre un investisseur de l'une des Parties contractantes et l'autre Partie contractante fera l'objet d'une notification écrite, accompagnée d'un aide-mémoire suffisamment détaillé, de la part de la partie la plus diligente.

   Dans la mesure du possible, les parties tenteront de régler le différend par la négociation, en faisant éventuellement appel à l'avis spécialisé d'un tiers, ou par la conciliation entre les Parties contractantes par la voie diplomatique.

2. A défaut de règlement amiable par arrangement direct entre les parties au différend ou par conciliation par la voie diplomatique dans les six mois à compter de sa notification, le différend sera soumis, au choix de l'investisseur, soit à la juridiction compétente de l'Etat où l'investissement a été réalisé, soit à l'arbitrage international.

   A cette fin, chacune des Parties contractantes donne son consentement anticipé et irrévocable à ce que tout différend soit soumis à cet arbitrage. Ce consentement implique qu'elles renoncent à exiger l'épuisement des recours administratifs ou judiciaires internes.

3. En cas de recours à l'arbitrage international, le différend sera soumis à l'un des organismes d'arbitrage désignés ci-après, au choix de l'investisseur:

   - à un tribunal d'arbitrage ad hoc, établi selon les règles d'arbitrage de la Commission des Nations Unies pour le Droit Commercial International (C.N.U.D.C.I.);

   - au Centre international pour le Règlement des Différends relatifs aux Investissements (C.I.R.D.I.), créé par "la Convention pour le règlement des différends relatifs aux investissements entre Etats et ressortissants d'autres Etats", ouverte à la signature à Washington, le 18 mars 1965, lorsque chaque Etat partie au présent Accord sera membre de celle-ci. Aussi longtemps que cette condition n'est pas remplie, chacune des Parties contractantes consent à ce que le différend soit soumis à l'arbitrage conformément au règlement du Mécanisme supplémentaire du C.I.R.D.I.;

   - au Tribunal d'Arbitrage de la Chambre de Commerce Internationale, à Paris;

   - à la Cour Commune de Justice et d'Arbitrage créée par le Traité de l'Organisation pour l'Harmonisation du Droit des Affaires en Afrique (OHADA).

Si la procédure d'arbitrage a été introduite à l'initiative d'une Partie contractante, celle-ci invitera par écrit l'investisseur concerné à exprimer son choix quant à l'organisme d'arbitrage qui devra être saisi du différend.

4. Aucune des Parties contractantes, partie à un différend, ne soulèvera d'objection, à aucun stade de la procédure d'arbitrage ni de l'exécution d'une sentence d'arbitrage, du fait que l'investisseur, partie adverse au différend, aurait perçu une indemnité couvrant tout ou partie de ses pertes en exécution d'une police d'assurance ou de la garantie prévue à l'article 9 du présent Accord.

5. Le tribunal arbitral statuera sur la base du droit interne de la Partie contractante partie au différend sur le territoire de laquelle l'investissement a été réalisé, y compris les règles relatives aux conflits de lois, ainsi que sur la base des dispositions du présent Accord, des termes de l'accord particulier éventuellement conclu au sujet de l'investissement et des principes de droit international.

6. Les sentences d'arbitrage seront définitives et obligatoires pour les parties au différend. Chaque Partie contractante s'engage à exécuter les sentences en conformité avec sa législation nationale.

Article 13

Différends entre les Parties contractantes concernant l'interprétation ou l'application du présent Accord

1. Tout différend relatif à l'interprétation ou à l'application du présent Accord sera réglé, si possible, par la voie diplomatique.

2. A défaut de règlement par la voie diplomatique, le différend sera soumis à une commission mixte, composée de représentants des deux Parties; celle-ci se réunira à la demande de la Partie la plus diligente et sans délai injustifié.

3. Si la commission mixte ne peut régler le différend, celui-ci sera soumis, à la demande de l'une ou l'autre des Parties contractantes, à un tribunal arbitral constitué, pour chaque cas particulier, de la manière suivante:

Chaque Partie contractante désignera un arbitre dans un délai de deux mois à compter de la date à laquelle l'une des Parties contractantes a fait part à l'autre de son intention de soumettre le différend à arbitrage. Dans les deux mois suivant leur désignation, les deux arbitres désigneront d'un commun accord un ressortissant d'un Etat tiers qui exercera la fonction de président du tribunal arbitral.

Si ces délais n'ont pas été observés, l'une ou l'autre Partie contractante invitera le Président de la Cour Internationale de Justice à procéder aux nominations nécessaires.

Si le Président de la Cour Internationale de Justice est ressortissant de l'une ou l'autre Partie contractante ou d'un Etat avec lequel l'une ou l'autre Partie contractante n'entretient pas de relations diplomatiques, ou si, pour une autre raison, il est empêché d'exercer cette fonction, le Vice-Président de la Cour Internationale de Justice sera invité à procéder aux nominations nécessaires.

4. Le tribunal ainsi constitué fixera ses propres règles de procédure. Ses décisions seront prises à la majorité des voix; elles seront définitives et obligatoires pour les Parties contractantes.

5. Chaque Partie contractante supportera les frais liés à la désignation de son arbitre. Les débours inhérents à la désignation du troisième arbitre et les frais de fonctionnement du tribunal seront supportés, à parts égales, par les Parties contractantes.

Article 14

Investissements antérieurs

Le présent Accord s'appliquera également aux investissements effectués avant son entrée en vigueur par les investisseurs de l'une des Parties contractantes sur le territoire de l'autre Partie contractante en conformité avec les lois et règlements de cette dernière.

Article 15

Entrée en vigueur et durée

1. Le présent Accord entrera en vigueur un mois à compter de la date à laquelle les Parties contractantes auront échangé leurs instruments de ratification. Il restera en vigueur pour une période de dix ans.

   A moins que l'une des Parties contractantes ne le dénonce au moins douze mois avant l'expiration de sa période de validité, il sera chaque fois reconduit tacitement pour une nouvelle période de dix ans, chaque Partie contractante se réservant le droit de le dénoncer par une notification introduite au moins douze mois avant la date d'expiration de la période de validité en cours.

2. Les investissements effectués antérieurement à la date d'expiration du présent Accord lui resteront soumis pour une période de dix ans à compter de cette date.

EN FOI DE QUOI, les représentants soussignés, dûment autorisés à cet effet par leurs Gouvernements respectifs, ont signé le présent Accord.

FAIT à Lomé, le 06 JUIN 2009 2009, en deux exemplaires originaux, chacun en langue française et néerlandaise, les deux textes faisant également foi. Le texte en langue française prévaudra en cas de divergence d'interprétation.

POUR L'UNION ÉCONOMIQUE BELGO-LUXEMBOURGEOISE:

Pour le Royaume de Belgique:
Pour la Région wallonne:
Pour la Région flamande:
Pour la Région de Bruxelles-Capitale:

MICHEL DEWEZ
AMBASSADEUR
VAN BELGIË
DE BELGIQUE

AMBASSADE DE BELGIQUE
AMBASSADE VAN BELGIË
ABUJA

Pour le Grand-Duché de Luxembourg:

POUR LA RÉPUBLIQUE TOGOLAISE:

Kofi ESAW
Ministre des Affaires Etrangères et de l'intégration Régionale

REPUBLIQUE TOGOLAISE
Ministère des Affaires Etrangères et de l'intégration Régionale